

WPA Benelux

Nieuws 2009/4

WPA – Nieuwsbrief 4 – 2009

Blz. 2	Van het bestuur
Blz. 3	Nieuwsflits
Blz. 4	Fazantendag 26 september
Blz. 11	Welkom aan nieuwe leden , agenda en lidmaatschap 2010

Groepje helmpareldoenders in GaiaPark

Colofon

Voorzitter

Ludo Pinceel

Secretaris

Paulo Raeymaekers

Penningmeester

Teun van de Braak

Leden

Agnes Ovington

Dr. Serafino Di Cristofaro

Frédéric Verstappen

Charles van de Kerkhof

Website

www.wpa-benelux.info

E-mail

info@wpa-benelux.info

Webmaster

Charles van de Kerkhof

Hoofdredacteur

Nieuwsbrief

Ludo Pinceel

Leden European

Conservation Breeding Group

Ludo Pinceel

Paulo Raeymaekers

Frédéric Verstappen

Internationale contacten

Steven Vansteenkiste

Veterinaire aspecten

Loi Burger

Ereleden

Han Assink, postuum

Dieter Arnolds

Madelon Willemsen

Postadres secretariaat

Paulo Raeymaekers

Lage weg 37c

2470 Retie

België

Raad van Advies

R. van Bocxtaale

Ir. R. Holsheimer

Prof. Dr. G.M. Dorrestein

Drs. Ir. P.P. van der Lugt

Van het bestuur

Ondertussen is het november geworden en het gure weer doet ons de prachtige zomer bijna vergeten. Hopelijk is er toch voldoende gekweekt om onze populaties in beschermd milieu in stand te houden of zelfs uit te breiden. Het najaar is ook de aangewezen periode om de eventuele nafok zo goed mogelijk onder te brengen en voor onszelf desgewenst nieuwe kweekstellen samen te stellen. Voor de meeste soorten is het aan te bevelen de koppels voor het einde van het jaar samen te brengen. Dit verhoogt niet alleen de kans op een succesvolle kweek volgend jaar, maar vermindert ook de kans op agressie tussen de partners tijdens het volgende broedseizoen.

Deze vierde nieuwsbrief van 2009 is voornamelijk gewijd aan de voorbije fazantendag in GaiaPark te Kerkrade. Op die manier kunnen onze leden die er dit keer niet bijwaren, toch een indruk krijgen van wat er op deze geslaagde dag te beleven viel.

Op voorstel van de mensen van GaiaPark was het programma van de dag helemaal anders dan we tot nu toe gewoon waren. Het bezoek aan het park werd direct na het onthaal gepland; onthaal waarvoor dit keer ruim tijd werd voorzien. We hebben in het verleden immers vastgesteld dat de mensen altijd heel wat informatie uit te wisselen hebben, met als resultaat dat het onthaal meestal uitliep en we dus te laat aan de lezingen konden beginnen. Na de rondgang door het park sloot dan onmiddellijk een lunchpauze van een uur aan, zodat iedereen voldoende uitgepraat naar de voordrachten kon luisteren. Dit systeem: een rondgang voor en de vergadering na de middag wordt door WPA-Duitsland reeds jaren met succes toegepast en voortgaande op de reacties is het onze leden ook goed bevallen. Voor herhaling vatbaar dus.

Omdat dit de laatste nieuwsbrief van dit jaar is, willen we van de gelegenheid gebruik maken om iedereen een prettig afsluiten van 2009 en een goede start van 2010 te wensen

Nieuwsflitsen

Op 4 en 5 september vond in Walsrode de jaarvergadering van WPA-Deutschland plaats. Zoals steeds was de opkomst massaal, met heel wat buitenlandse vertegenwoordigers. Ook WPA-Benelux was met er present. Het bekende vogelpark is aan een echte revival toe na de overname met behulp van Vlaams kapitaal. De directie van het park heeft bovendien plannen een zo volledig mogelijke collectie fazanten op te bouwen.

Op de algemene vergadering werd Dr. Wolfgang Grummt tot erevoorzitter benoemd. Hij wordt zoals vroeger al werd medegedeeld opgevolgd als voorzitter door Simon Jensen die zoölogisch directeur is te Walsrode.

Van 15 tot 19 september ging in Kopenhagen de jaarlijkse EAZA-conferentie door. Ludo Pinceel en Simon Jensen zaten er samen de Galliformes TAG voor. Het is opvallend dat er binnen de dierentuinwereld een hernieuwde belangstelling voor hoenderachtigen bestaat. Grote gezelschapsvolières bieden weinig mogelijkheden voor het houden van fazanten en andere grote hoenders, zoals hokko's en de kweekresultaten zijn er benedenmaats. Daarom wordt ernstig overwogen de fazanterie weer in ere te herstellen. Ook op deze vergadering bracht John Corder uitgebreid verslag uit over de inspanningen van WPA voor de conservatie van fazanten wereldwijd.

Op uitnodiging van Ludo Pinceel bracht Zhang Jing van Beijing Zoo een bezoek aan België. Samen met John Corder werd de samenwerking in het verleden rond de soortzuivere kraagfazanten geëvalueerd en werden er afspraken gemaakt voor de toekomst. Een belangrijk project is de import van eieren uit China naar Europa (zie ook onze nieuwsbrief 2009/3). Dit project kreeg de steun van IUCN en EAZA.

Steven Vansteenkiste nodigde Jing ook uit voor een bezoek aan de Antwerpse Zoo, waar hij ons samen met Frédéric Verstappen de accommodaties voor de vogels liet zien. Vooral het nieuwe Kongopauwencomplex maakte op Jing een grote indruk.

Dr. Igel van het Naturmuseum te Freiburg (DI) vraagt hulp aan de EJFG en aan alle andere liefhebbers van wilde kamhoenders voor zijn tentoonstelling "vom Ei zum Kücken". Zij zijn bezig een zo volledig mogelijke verzameling van opgezette kippen van verschillende rassen aan te leggen en zoeken ook exemplaren van de wilde kamhoenders.

Wie sterfgevallen van kamhoenders van één van de vier soorten te betreuren heeft, kan hem helpen door de dieren onmiddellijk in te vriezen en het secretariaat hiervan te verwittigen. Wij zorgen er dan voor dat ze hun bestemming bereiken en dat ze toch niet helemaal voor niets gestorven zijn.

Op zaterdag 3 oktober is de algemene vergadering van WPA-France gehouden. Laurent Fontaine is daar gekozen als nieuwe voorzitter, als opvolger van Alain Hennache. Laurent houdt zich al jaren bezig met het organiseren van de Franse 'fazantendagen' en vertegenwoordigde ook zijn chapter op de ECBG-vergaderingen. Hij is dus zeker geen onbekende voor heel wat actieve WPA-leden.

Inmiddels heeft WPA-France ook een website: <http://wpa-france-galliformes.fr/index.html> zeker de moeite waard om daar af en toe eens te gaan kijken

Verslag van onze fazantendag in GaiaPark op zaterdag 26 september 2009

Het was nog geen 10.00 uur toen de eerste deelnemers al binnendruppelden in de DinoDome van GaiaPark te Kerkrade, waar hen een gastvrije ontvangst met koffie, thee en natuurlijk lekkere Limburgse vlaai wachtten.

Zoals steeds bij deze jaarlijkse bijeenkomst werd er druk begroet en vormden er zich al gauw groepjes waar geanimeerde gesprekken over onze gevederde vrienden hoogtij vierden. Ondertussen werden er originele videobeelden, afkomstig van John Corder geprojecteerd van zelden geziene fazantensoorten.

Om 11.00 uur kregen de zoogidsen het woord. Eerst kregen we een korte uiteenzetting over het korenwolfproject. Alhoewel dit project niet over vogels gaat, maar wel over de Europese hamster, is het een mooi voorbeeld van wat door kweek van dieren in beschermd milieu, gevolgd door een begeleide uitzetting in geschikte biotopen, kan bereikt worden.

Daarna werden de deelnemers in twee afzonderlijke groepen door het park rondgeleid. Opvallend was de ruime huisvesting in semi-

natuurlijke omstandigheden van de dieren en de nadruk die gelegd werd op kweekprojecten in internationaal zooverband. De vogels zijn op dit moment in dit aantrekkelijk dierenpark nog

ondervertegenwoordigd, maar daar komt in de toekomst nog wel verandering in. De tijd vloog wel voorbij en voor we het wisten was het 13.00 uur en tijd voor de lunch.

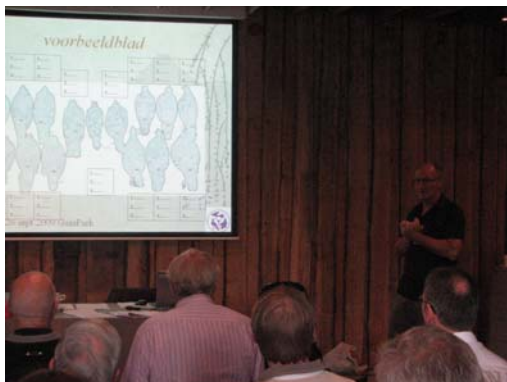
Het schitterende weer zorgde er voor dat de tafeltjes binnen leeg bleven en dat iedereen een plekje zocht op het zonnige en rustige privé-terras.

Om 14.00 uur moesten we dan toch naar binnen voor de lezingen.

Frédéric Verstappen beet de spits af met een bijdrage over de Kongopauw, samengesteld door Steven Vansteenkiste en hemzelf (meer hierover verder in de nieuwsbrief).

Daarna was het de beurt aan Ivo Tresinie die het belang van de relatieve vochtigheid bij kunstmatig broeden op een zeer overzichtelijke manier in beeld bracht (ook hierover meer verder).

Paulo Raeymaekers stelde de aanwezigen letterlijk op de proef door hen een invulblad uit te delen waarop ze hun kennis van de verschillende soorten Tragopanen konden bewijzen.

Opnames uit het museum te Tring van hennen en hanen, op de rug- en buikzijde gefotografeerd moesten hen daarbij helpen. Eén en ander bleek toch wel moeilijker dan gedacht.

Na een korte koffiepauze bracht Ludo Pinceel een bijdrage van de hand van John Corder en Zhang Jing, de verantwoordelijke voor de fazanten in Beijing Zoo. Eerst werd het belang van WPA in de wereldwijde conservatie van hoenderachtige vogels nog maar eens benadrukt.

Verskillende soorten konden daar in het verleden al van profiteren (zie hiervoor ook het artikel in de nieuwsbrief 2009-2). Het grootste deel van de lezing behandelde de resultaten die recent geboekt werden in de zoo van Beijing, dit vooral dank zij een vernieuwde aanpak. In een volgende nieuwsbrief zal hier een volledig artikel aan gewijd worden.

Nadat de aanwezigen nog een certificaat van deelname overhandigd kregen, werd de geslaagde middag met een afscheidsborrel afgesloten.

Diegenen die voor het avondeten hadden ingeschreven bleven uiteraard aperitieven tot er om 18.00 uur aan tafel kon gegaan worden. Het rijkelijk voorziene Ibisbuffet was echt internationaal: de disgenoten konden naar hartelust smullen van Hongaarse goulash, Mexicaanse chili con carne of Italiaanse lasagne. Velen moesten eerst van alledrie de gerechten eten om achteraf te weten wat het lekkerst was. Aangezien er wijn en bier naar believen werd geschonken, bleef de stemming opperbest tot het tijd werd om de thuisreis aan te vatten.

Weer maar eens een zeer geslaagde fazantendag, waar de afwezigen eens te meer ongelijk hadden.

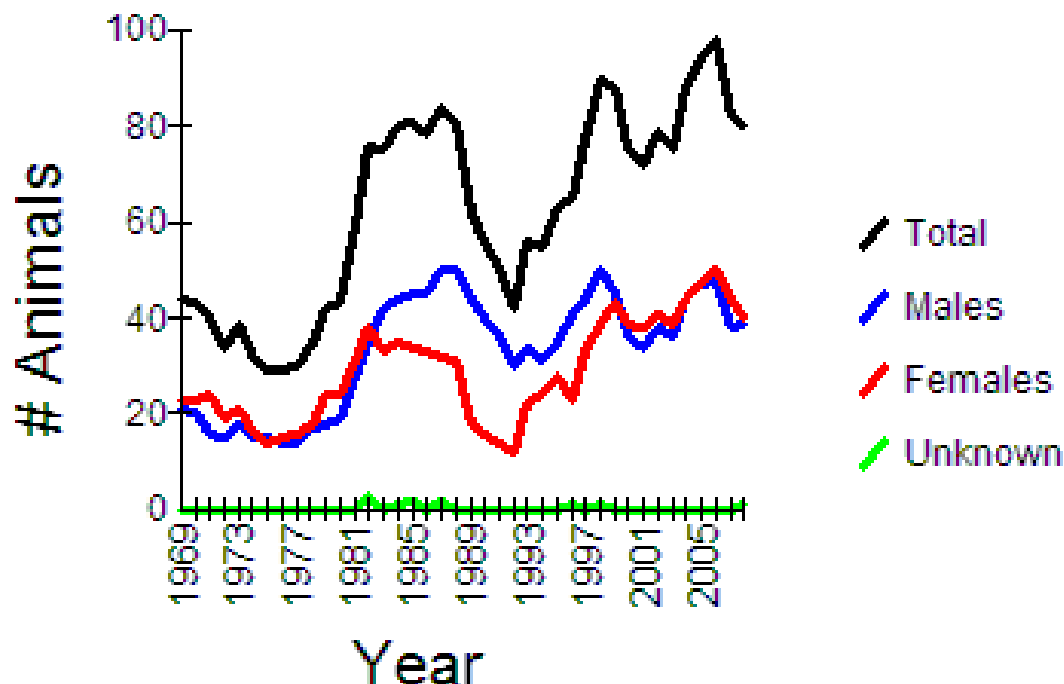
De Kongopauw: verleden, heden, toekomst

Een bondig verslag van de bijdrage van **Frédéric Verstappen**

Sinds de ontdekking van de Kongopauw door James P. Chapin in 1936 zijn er slechts 23 mannetjes en 13 vrouwtjes geëxporteerd vanuit Kongo.

Slechts 6 van deze dieren kwamen tot kweken en zijn hiermee de founders van het stamboek.

Momenteel is er een kleine terugval in de populatie en worden er 71 Kongopauwen in dierentuinen gehouden.

Evolutie van het aantal Kongopauwen in dierentuinen gedurende de laatste decennia

Kongopauwen zijn monogaam en beide ouders zorgen voor de jongen. Ze gaan makkelijk over tot broeden, maar deze taak wordt enkel door het vrouwtje uitgevoerd.

Natuurbroed wordt binnen het kweekprogramma sterk aangemoedigd, maar wordt niet bij alle koppels toegestaan. Wanneer een koppel belangrijke genen in zich draagt dan wordt het legsel weggenomen en kunstmatig opgefokt. Bij natuurbroed komt het namelijk wel eens voor dat de jongen beginnen zand te eten en sterven aan verstopping. Bij kunstmatige opfok doen zich weinig problemen voor. De jongen hebben wel lang warmte nodig en hebben een trage ontwikkeling.

Koppel Kongopauwen met jong in hun nieuw verblijf (foto Laurent Ruelle)

Een nieuw verblijf voor de Kongopauwen in de Zoo van Antwerpen werd geopend in maart van dit jaar en de eerste jongen werden hier al geboren.

Je kunt de vogels terugvinden in het oud 'kleine' zoogdierengebouw achter de Vlaamse tuin. De realisatie is een compromis tussen architecten en de dienst monumenten en landschappen. Het gebouw dat zelf een monument is moest grotendeels gespaard blijven en toch worden omgevormd tot een verblijf met een controleerbaar klimaat en een optimale plaatsbenutting voor de dieren.

Momenteel zijn er 5 kweekkoppels aanwezig in Antwerpen en we hopen dat dankzij het nieuwe verblijf de populatie een flinke boost krijgt in de volgende jaren.

Luchtvochtigheid – relatieve vochtigheid

Een bondig verslag van de bijdrage van **Ivo Tresinie**

De luchtvochtigheid in de broedmachine is een zeer belangrijke factor. Tijdens het broeden verliest een ei water. De snelheid van het verdampen van het water uit het ei is afhankelijk van een aantal factoren zoals: porositeit van de schaal, dikte van de schaal, relatieve vochtigheid in de broedmachine,...

De hoeveelheid vocht die verdampt uit een ei bepaalt mee of een kuiken al dan niet uitkomt, maar bepaalt ook de kwaliteit ervan. Dit vochtverlies is meetbaar door de vergroting van **de luchtkamer** te controleren maar ook door het gewicht van het ei te meten (**gewichtsverlies**).

Voor zeer veel vogelsoorten ligt het ideale gewichtsverlies (gemeten over de hele broedcyclus) rond 15% van het totale eigewicht. Het gewichtsverlies is echter soortspecifiek. Zo ligt dit bij tamme kippen lager en bij ara's hoger. Het juiste vochtverlies is belangrijk omdat het ook zijn weerslag heeft op de ontwikkeling van het metabolisme van het embryo. Een verkeerde vochtigheid in de broedmachine kan dus nare gevolgen hebben.

Bij een algemeen te hoge vochtigheid zullen de kuikens over het algemeen iets eerder uitkomen en een te groot lichaam vertonen. Dit komt doordat er te veel vocht in het lichaam aanwezig is. Heel dikwijls kunnen kuikens die te groot zijn niet uit zichzelf uitkomen.

Bij een algemeen te lage vochtigheid wordt de uitkomst dikwijls vertraagd. De kuikens zijn meestal kleiner en gedehydreerd.

Tijdens het uitkomstproces zelf moet er voldoende vocht in de broedmachine zijn zodat de vliezen zacht genoeg blijven om het kuiken te laten uitkomen. Vooral bij soorten waarvan de kuikens een lange tijd nodig hebben om uit te pikken kan het wenselijk zijn om het vocht in de broedmachine te verhogen.

Dus de vochtigheid in de broedmachine bepaalt het vochtverlies van het ei en geeft het kuiken de mogelijkheid om uit te komen.

1. Controle van de luchtkamer

Hiervoor dient het ei geschouwd te worden. Deze methode is weliswaar minder nauwkeurig dan het bepalen van het gewichtsverlies, maar is sneller.

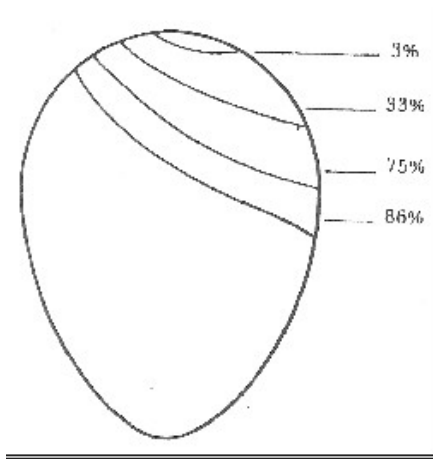
Berekeningen

1. Bepaal de broedduur van de soort.
2. Bereken de volgende percentages van de broedduur: 3%, 33%, 75% en 86%.
3. Op de berekende broeddagen (uit punt 2) moet de luchtkamer dezelfde volumeverhouding hebben als de tekening in de tabel.

Voorbeeld

1. Broedduur van de soort is 21 dagen.
2. Percentageberekening:
 - 3% van 21: $21 \times 0,03 = 0,63$ (= ongeveer 1 dag)
 - 33% van 21: $21 \times 0,33 = 6,93$ (= ongeveer 7 dagen)
 - 75% van 21: $21 \times 0,75 = 15,75$ (= ongeveer 16 dagen)
 - 86% van 21: $21 \times 0,86 = 18,06$ (= ongeveer 18 dagen)

3. Op de 1ste broeddag moet de grootte van de luchtkamer overeenkomen met de 3% lijn.
 Op de 7de broeddag moet de grootte van de luchtkamer overeenkomen met de 33% lijn.
 Op de 16de broeddag moet de grootte van de luchtkamer overeenkomen met de 75% lijn.
 Op de 18de broeddag moet de grootte van de luchtkamer overeenkomen met de 86% lijn.

Voor een snelle controle zonder veel berekeningen

3% is de grootte van de luchtkamer bij het inleggen.

33% is één derde van de broedduur. (broedduur delen door 3.)

75% is drie vierde van de broedduur

86% is net voor het kuiken het vlies gaat doorbreken.

Wat te doen na de controle (hoe het vocht aanpassen)?

Wanneer de luchtkamer op de controledag overeenstemt met de tekening is de vochtwaarde voor dit ei correct.

Wanneer de luchtkamer op de controledag te groot is moet vochtiger gebroed worden

Wanneer de luchtkamer op de controledag te klein is moet droger gebroed worden.

2. Bepalen van het gewichtsverlies

Hiervoor moet het ei telkens gewogen worden. Deze methode is omslachtiger dan de eerste, maar veel nauwkeuriger.

Berekeningen

Voor het opstellen van een tabel en het tekenen van de basisgrafiek dient men over een reeks gegevens te beschikken zoals: de broedduur van de soort, het gewicht van het ei en het gewenste ideale gewichtsverlies.

Er is echter een computerprogramma ter beschikking van de WPA-leden die hieraan geïnteresseerd zijn. Dit programma maakt automatisch een aangepaste tabel en een grafiek.

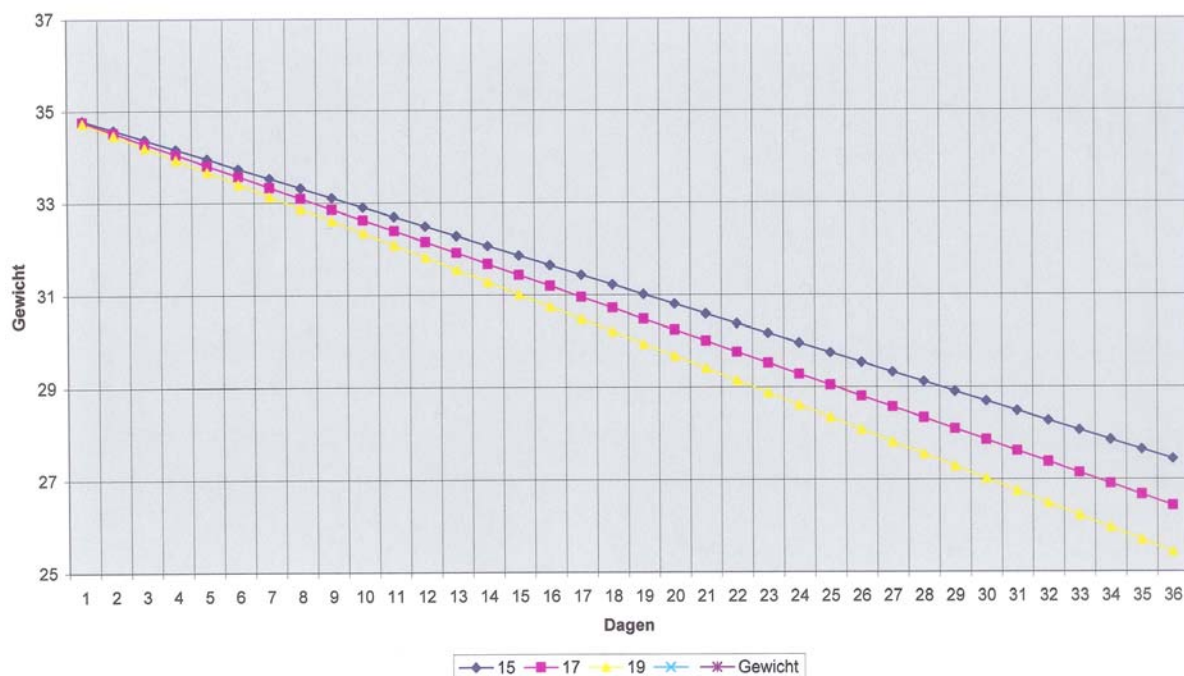
Geef hiervoor uw E-mailadres op aan het secretariaat.

Voorbeeld

Gewichtsverlies			
Soort + ei nr.:	Ara ararauna 1	Tresinie Ivo	
Gewicht (g):	35	Hoelbeekstraat 9	
Aantal Dagen:	25	B-3746 Hoelbeek-Bilzen (Belgium) tel/fax: (+32)(0)89-417063 (info na 20.00 uur)	

Dag	Percentages			Gewicht	Datum
	15	17	19		
1	34,79	34,76	34,73		24/02/2006
2	34,58	34,52	34,47		25/02/2006
3	34,37	34,29	34,20		26/02/2006
4	34,16	34,05	33,94		27/02/2006
5	33,95	33,81	33,67		28/02/2006
6	33,74	33,57	33,40		1/03/2006
7	33,53	33,33	33,14		2/03/2006
8	33,32	33,10	32,87		3/03/2006
9	33,11	32,86	32,61		4/03/2006
10	32,90	32,62	32,34		5/03/2006
11	32,69	32,38	32,07		6/03/2006
12	32,48	32,14	31,81		7/03/2006
13	32,27	31,91	31,54		8/03/2006
14	32,06	31,67	31,28		9/03/2006
15	31,85	31,43	31,01		10/03/2006
16	31,64	31,19	30,74		11/03/2006
17	31,43	30,95	30,48		12/03/2006
18	31,22	30,72	30,21		13/03/2006
19	31,01	30,48	29,95		14/03/2006

Gewichtsverlies

Grafiek van het gewenste gewichtsverlies bij een Ara: ideaal is 17%: een ei van 35 gram mag na 25 dagen dus nog 29 gram wegen. De grafiek toont drie lijnen: de

ideale lijn (midden) en een speling van telkens 2% meer of minder vochtverlies (respectievelijk onder en boven).

Wat te doen na de controle (hoe het vocht aanpassen)?

Het gewicht van het ei op een bepaalde dag kan op de grafiek ingevuld worden. Bevindt het punt zich binnen de lijnen, dan is alles in orde. Staat het erboven, dan moet er droger gebroed worden; bevindt het zich onder de onderste lijn, dan moet er vochtiger gebroed worden.

Welkom aan nieuwe leden

De Jong Jouke	Patrimoniumstraat 8	9108MN Broeksterwoude	Nederland
De Leeuw M.	Reijndersweg 6	6035BW Ospel	Nederland
Moorman Roger	Bakboordstraat 23	1433SR Kudelstraat	Nederland
Tielemans Willy	Binnenweg 195	2570 Duffel	België

Agenda

7/8 november 2009: fazantendag WPA-UK in Sudeley Castle

28-29 november 2009 : WPA-Portugal Fazantendag en ECBG-bijeenkomst te Santarem

26 maart 2010 : jaarvergadering te Budel om 20h00

3-5 sept 2010 : WPA-Duitsland Fazantendag in Zoo Keulen

4 november 2010 Internationaal Galliformes-Symposium te Thailand

Lidmaatschap 2010

Het is weer tijd om je lidmaatschap te vernieuwen door een storting of overschrijving te doen op volgende rekeningnummers:

- Voor Nederland girorekening 1093646 (Postbank)
WORLD PHEASANT ASSOCIATION NEDERLAND-BELGIE
- België 001-2561446-43 (Fortis)
W.P.A. NEDERLAND-BELGIE

De bijdrage voor:

gewoon lidmaatschap : 25 Euro

Lid-begunstiger (fellow member) : 50 Euro

Conservation-lid : 100 Euro

